

series, nr. 55, bl. 229.) Excerpta Medica, Amsterdam. — ROTHMAN, K. J. (1978) *New Engl. J. Med.* 299, 1362. — RÜMKE, CHR. L., H. DE JONGE en R. VAN STRIK (1975) *Ned. T. Geneesk.* 119, 2038. — STAUGHTON, R. C. D. (1978) In: PH. FROST e.a. *Recent advances in dermato-pharmacology*. New York.

Warmond, mei 1979

M. K. POLANO

Chimpansee als huisdier; oorzaak van een shigella-infectie

Met belangstelling nam ik kennis van de interessante casuïstische mededeling van ZUIDEMA en SMITS (1979) over de chimpansee als oorzaak van een Shigella-infectie. In deze bijdrage wordt gesteld dat shigellosis alleen voorkomt bij in gevangenschap levende primaten. Dit zou de mening kunnen doen postvatten dat shigellae uitsluitend bij deze diersoorten zijn aan te treffen. Dit is niet juist; uit de literatuur blijkt dat shigellae ook incidenteel bij andere dieren kunnen worden geïsoleerd, zoals bij de hond en de kat (CDC 1972, 1973, 1976), de koe en het konijn (DIMOW 1962).

In het kader van een epidemiologisch onderzoek werd in Rotterdam in 1964 (G.G. en G.D. 1964) *Sh. sonnei* bij een kanarie geïsoleerd. In zijn algemeenheid is het waarschijnlijk wel juist dat primaten als enige aan de shigellose zullen lijden; bij enkele andere dieren kan een symptoomloos dragerschap van Shigella voorkomen en daarmee kunnen ook andere dieren in principe een rol spelen bij de transmissie van dysenterie.

Literatuur: Centre of Disease Control (1972, 1973, 1976) *Shigella surveillance*. — DIMOW, I. (1962) *Zbl. Bakt.* 186, 131. — G. G. en G. D. Rotterdam (1964) *Jaarverslag*. — ZUIDEMA, P. J. en G. M. SMITS (1979) *Ned. T. Geneesk.* 123, 669.

Rotterdam, april 1979

J. HUISMAN

Het was ons onbekend dat niet alleen apen maar ook vele andere dieren drager van shigellae en daardoor epidemiologisch van betekenis kunnen zijn. In de door ons geraadpleegde leerboeken der bacteriologie wordt hierover niet geschreven; vermeld wordt alleen dat bacillaire dysenterie behalve bij de mens uitsluitend bij in gevangenschap levende apen voorkomt. In de laatste druk (1978) van Mackie en McCartney schrijft DUGUID zelfs: „On very rare occasions epidemics of bacillary dysentery have been traced to captive monkeys, but for practical purposes, human cases and carriers are the only important sources of infection”. De vraag of het bij het opsporen van de bron van een shigella-infectie toch gewenst is meer dan tot nu toe het geval is aandacht te schenken aan kanaries, konijnen, katten en koeien kunnen wij niet beantwoorden.

Literatuur: DUGUID, J. P. (1978) In: MACKIE en MCCARTNEY, *Medical microbiology*, bl. 323. Churchill, Livingstone.

Amsterdam, mei 1979

P. J. ZUIDEMA
G. M. SMITS

BERICHTEN

Buitenland

VERENIGDE STATEN

Salmonella na gastroïntestinale endoscopie. — De Salmonella-bacterie vindt op zijn weg naar de darm in het maagzuur een belangrijke barrière; verzwakking daarvan doet de kans op een infectie van de darm toenemen. De rechtstreekse introductie van de bacterie in de darm zoals met een gastroïntestinale endoscopie kan plaatshebben, benadert de totale uitschakeling van de bactericide werking van het maagzuur. H. J. BEECHAM e.a. (*J. Amer. med. Ass.* (1979) 241, 1013) beschrijven 7 patiënten bij wie 1-5 dagen na de endoscopie een acute ontsteking van de darm ontstaat en waarbij *Salmonella typhimurium* uit de faeces werd gekweekt. Om na te gaan of de patiënten bij wie endoscopie werd verricht meer kans hadden op een Salmonella-infectie dan andere in het ziekenhuis behandelde patiënten, werden 38 endoscopie-patiënten retrospectief vergeleken met een even grote controlegroep. Bij de eerste groep kwam 8 maal een acute gastro-enteritis voor, waarbij 4 maal *S. typhimurium* was aangetoond, tegen geen enkel geval in de controlegroep. Bij nader onderzoek bleken voor de eerstgenoemde 7 patiënten geen bijzondere besmettingsrisico's in het ziekenhuis te hebben bestaan. Bij het onderzoek van de endoscopie-apparatuur werd hetzelfde *Salmonella typhimurium*-type gevonden als bij de 7 patiënten. Dezelfde bacterie werd ook geïsoleerd uit de fles waarin opgezogen materiaal werd opgevangen en uit de

verbindingsslang met de endoscoop. Tevoren waren de endoscopen, slangen en flessen op de gebruikelijke wijze ontsmet. Dit gebeurde door boenen en spoelen met een oplossing van hexachlorofeen. Dit antisepticum is echter weinig werkzaam tegen Gramnegatieve bacteriën zoals salmonellae. De auteurs komen tot de conclusie dat het voorkomen van een zelfde bacterie-type en het besmet vinden van de apparatuur wijzen op een iatrogene besmetting. Zij raden aan ter voorkoming hiervan een betere desinfectietechniek toe te passen en daarbij glutaral of povidon-jood te gebruiken gedurende 10-30 minuten; er dient daarbij niet vergeten te worden ook de afzuigapparatuur daarin te betrekken.

Een explosie van toxoplasmose met de kat als bron. — De meeste mensen maken in de loop van hun leven een infectie door met *Toxoplasma gondii*. Ze verloopt meestal weinig opvallend met wat koorts en zwelling van lymfklieren, maar ook kan ze gepaard gaan met koorts, keelpijn, spierpijn, hoofdpijn, exantheem, leverzwelling en algemene malaise. In zeldzame gevallen ontstaan ernstige complicaties zoals myocarditis en encephalitis en kan de ziekte een dodelijk beloop hebben. De besmetting heeft voornamelijk plaats door het eten van kysten bevattend vlees of door de ingestie van oöcyten, uit de kattedarm afkomstig, die in het bodemvuil bij kamertemperatuur in de loop van 3-4 dagen sporuleren en infectieus zijn. Het aandeel van de kat in de verspreiding van toxoplasmose is niet